אלו קדשים פרק שלישי תמורה יח.

קאי עלה בעשה. כין נחטאת (ט"ו) [קאי] בעשה דמשמע רק קדשין (ט) אלו תמורת עולה ושלמים וולדן ותמורתן דכתיב) בתריה ועשית עולותיך וגו' ולא שאר קדשים כגון חטאת ואשם ולאו הכא מכלל עשה עשה: **והא הילכתא גמירי לה.** דכל שבחטאת מתה באשם רועה (י) ותמורת חטאת מתה (יא) באשם רועה וכשיתמה יפלו דמיו לנדבת צבור דהיינו עולה: **אשם שניתק לרעיה.** (יב) אם השליח לרועה וקדם ושחטו פתם עד שלא נסתלק כשר לעולה דהא תמיה (יג) כשר עולה קאי לדמים: **לא ניתק לא.** ואע"פ שכיפרו בעליו הואיל ועדיין לא ניתק [ז] דינו לרעייה ושחטו פתם פסול לגמרי: **מ"ש דאמר קרא אשם הוא כהוייתו יהא.** ועדיין אשם הוא ולא חזי לאקרויה לאשם הילכך פסול: **ותיפוק לי כולהו מיניה.** הא כולהו דרשינן להו לעיל מיניה: **משא ונאם אפילו ממרעייהו.** האי משא ונאם לאו גולדות ותמורות אמת אלא לקדשים עצמן דקא מזהר ליה (כ) לאיתויי כ) היא אפילו הן במרעה באפר והגיע זמן הרגל לעלות לא יאמר איני טורח אחריהן לנקבן באגם ולהוליכן אכל אמתין לי עד פעם אחרת: **ל"א אפילו ממורגייהו.** אפילו הן דשין את התבואה במורגיים כ) דאחרינן במנחות בהקומץ רבה (דף כב.) מאי מוריגי עיזי דקורקסא דדיישי דשמא נפר גדול מנוקב ויתידות קבועות בו ונותנין אותן על התבואה ומרהיטים עליו את הבהמות ואתא קרא למימר דאם דשה (כא) הבהמה [ה] שאתה רוצה להקדיש ודרכך מוכן לעלות לרגל לא תאמר הואיל ודשה אמתין עד זמן אחר אלא קחנה ולך לך (כב): **מתני' לא יקרב שלמים.** אלא כוסכו לכיפה ומת ומדלכנן ומשוס גזירה דלקמן דולדי מסיני לא גמירי אלא ה' חטאות מתות: **לא נחלקו על ולד ולד שלמים ועל ולד ולד שמורה.** בגמ' מפרש לה: **גמ' ואם זבח שלמים.** ודרש להאי (כג) אם כמו אם בציר: **וחילופים.** כגון אחדה והפרים אחרת מתמתה ונמצאת הראשונה והרי שמיתן עומדות: **מ"ל אם על מודה.** האי אם מרבה לכולהו דקרב להו ולא פליג ר"ש: **גזירה.** אי אמרת ולד שלמים יש לו תקנה אתי לאהויה אם הולדות ואתו כהו לידי ניחה ועבודה. ובמודה (כד) ה"ט דלא גזר משום דמודה לא שכיחא כשלמים: **היכי קאני.** האי אלא דקאי דקתמר ר"ש ריש מילתיה דהא וה"ק לא נחלקו שיאמר ר"א לא יקרבו אלא ולדי יקרבו (כה) אלו סוף מילתיה דהא וה"ק לא נחלקו דולדי לא יקרבו (כו) אפילו לרבנן (כז) מי מודה ר"א כהא דאשכחנן להון דרי לא לא (וולד וולד) אשכחנן כאו ואין לגזור שמא יראו אחרים שזה מקריבן ויעשו את שלמיהן לגזרן ולדות (כח) ונגדל מהן עדרים: **אקראי כעלמא הוא.** ולא שכיח לאשהוי כל כך (כט):

כשב

אי [ו] **דאשם גמירי לה דלרעייה אלא** [ז]**דכל שבחטאת מתה באשם רועה (לעולה) [לעולם** (ח) **בחטאת] והילכתא גמירי לה למיתה וקרא למעוטי להקרבה** (ט)**והא** [ז] **בהא תליא כיון דלמיתה אזלא ממילא לא קרבה אלא** (י) **הלכתא לחטאת וקרא למעוטי תמורת אשם הא נמי הילכתא גמירי לה דאמרי כל שבחטאת מתה באשם רועה אלא קרא מיבעי ליה** (יא) **דאי עבר ומקריב קאי בעשה:** (יב) **ר"ע אומר אינו צריך כו' הוא קרב ואין תמורתו קריבה: ל"ל קרא והא הילכתא גמירי לה** (יג) **אין ה"נ** [א] (יד) **אלא קרא ל"ל מיבעי ליה לכדרב הונא** (טו)**דאמר רב הונא** [ב]**אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר** (טז) **לשם עולה ניתק אין לא ניתק לא מ"ט** (יז)**הוא בהווייתו יהא ולהאי תנא דקא יליף מהני קראי תיפוק לי** [ג]**מזכר ונקבה ההוא מיבעי ליה לולד בעלי מומין ולתמורת בעלי מומין ותיפוק לי כולהו מהאי קרא אם לא משמע ליה ולהאי תנא דנפקא ליה** (יח) **מזכר** [ד] **אם נקבה תשא ובאת מה עביד להו אפילו ממירעייהו ל"א ממורגייהו: מתני'** (יט)**ר"א אומר ולד שלמים לא יקרב שלמים דוחכ"א יקרב אמר ר"ש לא נחלקו על ולד ולד שלמים ועל** (יא) **ולד ולד תמורה השלא** (יב) **יקרב על מה נחלקו על הולד** [ג] **ר"א אומר לא יקרב וחכ"א** (יג)**יקרב** (יד)**העיד ר' יהושע ור' פפיים על ולד שלמים שיקרב שלמים אמר ר' פפיים אני מעיד שהיתה לנו פרה של זבחי שלמים ואכלונה בפסח ואכלנו ולדה שלמים בחג: גמ'** [ה] **א"ר אמי א"ר יוחנן מ"ט דר"א אמר קרא** [ו]**ואם זבח שלמים קרבנו** (טו) **(לי"י) ואם ולא ולד א"ל ר' חייא בר אבא לר' אמי אלא מעתה** [ז]**אם על תודה יקריבנו ה"נ דאם ולא ולד וכי תימא ה"נ** [ח] **והתניא ולדה ותמורתה וחילופיה מנין ת"ל אם על תודה מ"מ אלא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"א גזירה** (יז)**שמא יגדל מהם עדרים עדרים: אר"ש לא נחלקו כו': (ה) איבעיא להו היכי תני לא נחלקו** (יח) **שלא יקרבו אלא יקרבו או דילמא לא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו אמר רבה מסתברא לא נחלקו שלא יקרבו אלא יקרבו מ"ט ע"כ לא פליג ר"א עליה דרבנן אלא בולד אבל ולד ולד אקראי בעלמא הוא ור' יהושע בן לוי אמר לא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו מ"ט ע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"א אלא בולד אבל ולד ולד מתוך** [ו] **מעשיה ניכרת מחשבתו דלגדל קא בעי** (יט) **ליה**

ל"ל קרא והא הילכתא גמירי לה. וא"ת לימא כדלעיל קרא מיבעי ליה (כא) (יט)דעבוד ומקריב קאי עלה בעשה וי"ל דהא לא משמע ליה עשה כ"כ כמו רק: **ניתק אין לא ניתק לא מאי בעמא דאמר קרא הוא בהווייתו יהא.** ה"נ ש"י וקשה דהכא מחוץ ניתק מקרא ובפסחים פרק אלו נט) (כא)עוברין (דף עג. יסס) מיכא דבעי מיתוק משום גזירה (כב)(נמי כפרה אלו אחר כפרה) דהכי איתא אמר רב הונא אמר רב הונא ושחטו סתם כשר לשולה אלמא לא בעי שיתק לרעייה ושחטו סתם כשר לשולה דאמר קרא בהווייתו יהא פירוש בהווייתו שהוא עתיד להיות דהיינו עולה ובאותה הוויה יהא מעתה ומש"ה אפילו סתם כשר לשולה בעי עקירה ומיהו אינטריך הלכה למשה מסיני דלא נאו אכי אכי לא היה ידענן מה הויה אית בה ונגשון דאמר [בפסחים] נאלו דברים (דף עג.) ושחטו לשם אכל פירוש משמע אבל סתמא לא יהא כשר דבעי עקירה מ"מ דאמר קרא הוא בהווייתו יהא פירוש בהווייתו שהיה עתה יהא דיעקרנו לשולה ומיהו אינטריך הלכה למשה מסיני דלא נאו אכי אכי לא ה"ל שיהא כשר לשולה אפילו ע"י עקירה:

אפילו (כג)**מרעייהו.** פרש"י אפילו הן במרעה באפר והגיע זמן הרגל לא יאמר איני טורח אחריהם לנקבם באגם ולהוליכם אכל אמתין לי עד פעם אחרת ומורגייהו אפילו הן דשין את התבואה במורגיים כדאמר אפילו הן דשין את התבואה (כד)אמור (כה) היה בעבודה וי"א מפרש (כו)מלמדגייהו אפילו הן לות בשר דסד"א כיון שהם משוש כח אינו צריך להעלותם הואיל ואינו (כז)תחלת הקדש כגון ולדות ומומוריות כי שמטו הכקר (שמואל כ ו) מהרגמין אי אתמרינו תורתא (לד) וה"ר יאתם כר שיאור פירש ממרעייהו אפילו ממקום שמוחר לרעותה ולגדלה דהיינו כמו"ר דאין מגדלין בהמה (כז)בש"י (לה) חו היה הדרשה דאותם בספרי לק קדשין אשר יהיו לך מבלן שמיבלין קדשים ממו"ל יטול אף כנור ומעשר כן ת"ל רק ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אי את אלו שאין להן פרנסה במקומן כלומר אינן נאכלין במומן כמו"ל ומוציא אי את אלו שיש להן פרנסה במקומן כלומר שנאכלין במומן כמו"ל: **רבי אליעזר אומר ולד שלמים לא יקרב.** ומדרבנן היא דמפרש נגמר שמא יגדל ממנו עדרים עדרים:

וחכמים אומרים יקרב. (מ) (כח)ע"ש חכמים היינו ת"ק (כט)

וחילופיה. היינו אחדה והפרים אחרת תחתיה ומגלת הראשונה והרי שמיתן עומדות: **אמר** (ל)**ר"א** [ז] **לא נחלקו** (לא) **על ולד** [ולד] **שלמים ועל ולד** [ולד] **תמורה שלא יקרב.** כהא פליגי אמתורתי נגמר דכה אמר מתחכרת שלא נחלקו שלא יקרבו אלא יקרבו ורבי יהושע בן לוי אמר לא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו ולפי דבריו רבי יהושע בן לוי איכא ג' מתלוקות בדבר

מ"ק דכ"ש סבר מגינא דמ"ק כולהו קרבי אלא"מ טולהו לא קרבי וכ"ש סבר דכ"ש אמר ולד ולאחון דלא קרבי ולא פליגי אלא בולד ולאחון ונגמר מפרש טעמייהו:

תנאי

כשב

לתמורת אשם. כבר הקשה לו זה לעיל אלא שעתה ר"ל תמורת אשם לפעוטי מהקרבה והתלכה דבאשם אלא דוגמא אבל דעיבוד הוה אמרינן אם הקרישי לאשם כשר להחי איצטריך רק למעוטי מהקרבה ואפילו בדיעבד פסול אם הקריבו לשם אשם והיינו שישה שאמר לעיל ואע"ג (רשבי) [דפדרת] ליה הא בהא תליא הוה ס"ד דוקא גבי חטאת דלמיתה אזלא ראם איתא דהוי כשר לא אזלא למיתה אבל אשם דהילכתא נמי לעולה אם הקריבו אשם יהא כשר ומתרץ ליה דואיל והילכתא לעולה אין הסברא נותן לשנות ואפילו בדיעבד וארי"ת דכל שמעתין דבאשם רועה היינו מדרבנן כדמשמע בספחים באלו דברים אבל הלכה נשנית עולה. תוס: (ג) עיין בהשמטות בסוף הספ: (ד) עי' בהשמטות בסוף הספר: (ה) הילכתא נמירי. יכלא קרא הוה ידענן לה דבאשם רועה ולפ"ז נפרש הכי הילכתא נמירי לה דבאשם עולה ולא מצית לאוקמי מיעוטא דרק שאינה קריבה כלל דוראי קריבה ומיהו מיגא דשמעתין משמע שאינה קריבה רק נגב מסקנא דמסיק דאי עבר כו' לכך נראה דר"ש אי לאשם ולמעט שלא תקריב אשם בשאר הולדות שקריבות באותו הקבן שהין באים מכתר דלא קריבה כלל פשיטא לא מצית לאוקמי דהלכה היא שקרב עולה היא וא"כ פשיטא נמי דלא קרבה אשם הואיל והלכה היא שתקרב עולה היא המה דמסיק דאי עבר כו' מ"ר אם הקריבה אשם. תוס' אחרות: (ו) הינו וקרא מיבעי ליה: (ז) כשר לעולה ניתק: (ח) ליה מאם זבח אם: (ט) ועל. ס"א ולד תמורה וכן נרש דברמ"ה ורש"י ז"ל: (י) אלא קרא מיבעי ליה: (יא) דאי עבר ומקריב: (יב) אינו צריך לה דבאשם רועה ולפ"ז אינו מקריב אלא הוא ולד ולאחון דלא קרבי: (יג) אלא דבר אחר: (יד) תיבת לה: נמחק: (טו) ר' אליעזר בולד ולד שלא יקרב אלא יקרב. כלומר (ראבי"ן) [דאריש] דמילתא (לא פליג) ר' אליעזר: (טז) אם כן תיבת הייא נמחק: (יח) דשה הבהוא דבהמה: (יט) לך לאלתר והיינו תשא ובאת הס"ד: (כא) להאי אם כבר אם תיבת בציורי ל"ש נמחק: (כב) ובתוסיה. ס"א הילכך לשם תודה ולשם שאר שלמים נזר ר' אליעזר מדרבנן ואע"ג דמראוייתא קריבו: (כג) יקרבו ואפילו רבנן מודו לר' אליעזר בהא דאשתכחן. גליון אשתכחן שישתכחו לדורות ויסכח שהוא קידש ראשון ולא נזרינן שמא יגדל: (כד) ולדות וינגל מהן: (כה) כך הס"ד ומה"ר דלגדל קא בעי לה הילכך אין קרבה גזירה שמא ישהנה לגדל פמנה עדרים ואתא בה ליידי גיזה ועבודה הס"ד כשב: (כו) ליה דאי אבר ומקריב: (כז) פסיגי נשיגי באשם: (כח) עכ"ל. ס"א ונקשה לר"י דאמר באמר אבר ר' ראמר בשכיל שהן דרעות באמר אבר ר' ראמר בשכיל כך לא יעבוד בכל דאחר ורי"ר פפרש: (כט) שהרי אסורין הן בעבודה: (ל) פפרש מארגייה אפילו: (לא) איתמרוני תורתא אס"ה צריך דתשא ובאת כתיב הה"ר: (לב) בא"י ואשמועינן דקדשים באים מתריל זזי:

מסורת הש"ס

(א) נזיר כה: כ"ק קי: כתרוחת עז.), (ב) שבת קלה: ש"ינ), (ג) זבחים ה: וש"נ מנחות ל., (ד) [נעיל יז:], (ה) ר"ה.), עדויות פ"ז מ"ו, (ו) [נקמן כב. כתרוחת עז:], (ז) ל"ק, (ח) [דבריס יגן.], ומתיב ל"ק, (ט) כאן סס"ד ואמ"ר מס"ד אשם שניתק לרעיה שנתכפרו בעליו נאחר ובתמלת אזלא למיתה דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה וכשיתמה יפלו דמיו לנדבת צבור דהיינו עולה ואם נתנו תעלינו והשליכו לרעות וקדם ושחטו פתם וכו' ל"ק, (י) וקד קיים פרנין ברב מרנ כ' בוס"ל כלומר שאפילו נכנסו מעצמן על הגיגן ועל התבואה ועל המרוריים ודשים תקח אותם אשם ונכנס לגת המחיים לגת המחיים עכ"ל ועפ"ז מיסבו קוראים תוספות ד"ה אפילו ממרעייהו. (כ) אלא ודלי יקרבו המוהה ר"ש כהא דאשכחנה לאנשי תרי דרי דהיינו ולד ולד ולאן אדם נוכר שאבלמים כלו אחן בגזור כו' עדרים הס"ד ואח"כ מס"ד לא סוף מילתא היא ואח"כ מס"ד אלא אחרי מילתא היא ואח"כ מס"ד אלא אלא בעלמא כו', ל"ק, (כא) [ל"ש] ל"ק, (כב) [ל"ש] ל"ק, (כג) [ל"ש] ל"ק, (כד) [ל"ש] ל"ק, (כה) [ל"ש] ל"ק, (כו) [ל"ש] ל"ק, (כז) [ל"ש] ל"ק, (כח) [ל"ש] ל"ק, (כט) [ל"ש] ל"ק, (ל) [ל"ש] ל"ק, (לא) [ל"ש] ל"ק, (לב) [ל"ש] ל"ק,

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה והא הילכתא וכו' מתה הס"ד אלא ומ"ר מ"ה שניתק לרעיה וכשיתמה: (ב) ד"ה תשא ובאת וכו' לאחיתי ר"ה. נ"ב ר"ל מהר יקן ליתה לגדול כנ"ל דף פד:

הגהות הגר"א

[א] נב' אלא קרא ל"ל כו'. והכי קאמר ר"ש אתן מתיתו קרינה אפילו אמתה סתם: [ב] שם אם נקבה. ל"ל ונקבה: [ג] שם הולד ר"ת. ל"ל אב"ר: [ד] שם והתנית ולדה כו'. ולא פרך ממתני' דלקמן ד"ל פליג נ"ב ומתיך אמת דפלג בשלמים וה"ה לכל הקדשים אבל מבריתא דלקמן אשמן דפליג: [ה] שם אינשאי כו'. נ"ד אלא יקרבו מי מודה ר"ש כהא דאשכחנן להון דרי לא לא: [ו] שם מעשיה. ל"ל מעשיו: [ז] ר"ש ד"ה לא. דיו ל"נ: [ח] ר"ה ל"ת. שאתה רועה כו'. כמה מתוקן קוראים תוס' ד"ה אפילו. ולא נסיגא כו': [ט] תר"ה וחכמים כו'. ול"נ משום אמר ר"ש כו' נקט לה:

רבינו גרשום

אי ולד תמורת אשם. ולדד ראשם נוסיה לא מצי אמרת דאשם נוסיה זכר הוא ולא מוליד: לעולם בולד דחטאת. ודקאמרת (דלא) [והא] נמירי דמתה. כי נמיר הילכתא למיתה וקרא רק למעוטי מהקרבה. אלא הלכה לולד חטאת וקרא רק מיבעי דאם עבר ואקרביה לתמורת אשם ולולדה (אשם) (חטאת) קאי עליה בעשה. ואי זה עשה דהאי רק משמע דהני אין ולא בשאר קדשים היינו לאו הבא מכלל עשה [ולאו הבא מכלל עשה עשה: דאמר רב הונא אמר רבן שאם שניתק לרעיה. כגון שהפרים אשם להתכפר בו ונאבד והפרים אשם אחר ונתכפרו בעליו (באחר) ואח"כ נמצא זה ואמר הנזבר שיצא לרעיה ואח"כ שחטו סתם כשר (לשום) עולה (ומגלן דכשר לעולה) [כ"ש כשר לשום עולה] דאשם הרי זכר וקדשי קדשים ועולה נמי זכר וקדשי קדשים. ניתק אין לא ניתק לא. כלומר אם מאחר שניתק מדין אשם לרעיה שחטו סתם כשר לשם עולה דלאו שם אשם עליה. אבל אם לא ניתק ושחטו לשום עולה פסול הוא (אלמא) [ראשם] פסול הוי: מ"ט דאמר קרא הוא בהווייתו יהא. כלומר כיון דלא ניתק אע"פ ששינה שמו ושחטו לשום עולה בהווייתו יהא ראשם פסול הוא ולא קרב. אבל שאר ובחים ולא כהב בהו הוא (קרא) כיון דניתק בין לא ניתק כי שחטו לשם זכח אחר כשרים אלא שלא עלו לבעלים [לשום חובה] כתוכן כל הזבחים שחטו שלא לשמן כו': ותיפוק ליה. כולהו בין בולד תמימין בין בעלי מומין בין תמורת תמימין בין תמורת בעלי מומין: מזכר (ומאם) ונמקבה ומאם אם לא משמע ליה למיכתב מיניה כלום הילכך מפיק לזכר ונקבה לולד בעלי מומין ולתמורה בעלי מומין ותמורת תמימ': ולאן אדם נוכר שאבלמים כלו אחן בגזור כו' עדרים הס"ד אמר לך תשא ובאת להכי אתא. דכיון דהגיע הרגל לא אתה ראשי לעבוד מלהביא קדשיך ונדריך מיד אלא תיטול אותם אפילו מן (מורגייהו) [כמורגייהו] כלומר שאפילו אם נכנסו מעצמן על הגורן רעל התבואה ועל המורריים ודשין תקח אותם ומביאם לבית הבחירה. אבל בסתברון אסור לדוש בהן דהיינו עבודה: ל"א אפילו מן מרעיהו שאם ונדרין באגם בפקום רחוק חייב לילך לשם ולהביאן: (אם ולא ולד. משמע אם ולא ולד. ותיליפה. היינו שהפרים תמורה ואבדה והפרים אחרת תחתיה: נזדה. שאם אתה אומר דלד שלמים יגדל מהן עדרים עדרים. ישהא אותם עד שיגדל מהם הרבה ושמא יבא (מהן) לידי תקלה שיאבל מהן כסבור של חולין הן: לא נחלקו על ולד שלמים ולא על ולד תמורה. ולד תמורה היינו בולד ולד שלמים ועל כה נחלקו על הולד עצמו [של שלמים]: היכי קאני. לא יחלקו חכמים על ולד ולד שיקרב אלא לא יקרב ופוף מילתא נקט היינו יקרב דאחכי לא פליגי: או דילמא. הכי קאני לא נחלק ר' אליעזר בולד ולד שלא יקרב אלא יקרב. כלומר (דאריש) [דאריש] דמילתא (לא פליג) [פלגינן] דהיינו לא יקרב [אלא יקרב] דכי גזר ר' אליעזר דלא יקרב שמא יגדל מהן עדרים היינו אולד ראשון אבל ולד ולד יקרב (דסבר ר' אליעזר) (דכבר) אשכחן להון דרי דהואיל והוא דור שני אין ונזרין שהוא ולד ולד שלמים וליכא למיחש שמא יגדל מהן עדרים (ואת דגרסי אבל בולד ולד לא גזר דאקראי בעלמא הוא משתכח ולד ולד ליכא למיחש: משום דגלי דעתיה דפתוך מעשיו שעייריו עד שהיה לין ולד ולד ונינכות מהשבתו דלגדל עדרים קא בעי ליה הילכך לא יקרב: שריץ ל"ג) אם כשב הוא מקריב. לא צריך לחיכמם ואם (ואם כשב) יביא קרבנו והקריב אותה לבית אתא דהוא ולד ולאחון ולד ולד ולד אין קרב: ולד דאיה. שאר קדשים איצטריך למעט אי דעולה ואשם כו': (אמר רבינא לאחיתי ולד מעשר. דלא קרב. מה בכור לא קרב ולד ולד דידיה דלאו בר ולד הוא דבכור זכר הרי: איצטריך. הוא למעט ולד מעשר דס"א אין דגן אפשר מעשר דגרגן נמי בנקבה ואית להו ולד מבכור דאי אפשר דאין לי ולד אלא יקרב ולד מעשר קמ"ל הוא ולא ולד שאר קדשים: כגון שהיה ולד תולה בעצת דתם הוה חולה: אי הכי. כיון דמשום הכי לא אקרביה ולדה שלמים כתב בעצת דתם הוא: ורב זכיד אמר אי (דאי) בעצת קא סייריי בתב שהעצות הא קרי ליה אלא אקרבוה בעצת משום דהוה חולה: אי הכי. כיון דמשום הכי לא אקרביה

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ד מהלכות פסח"מ הלכה יד:
ב ג ומיי' שם הלכה ח):
ד ג מיי' שם הלכה טו:
ח ד ה ו מיי' פ"ד מהל' תמורה הלי ח:

תורה אור השלם

1. אֶשֶׁם הוּא אָשֹׁם אָשַׁם לַיי׃
ויקרא ה יט
2. וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן הַבָּקָר הוּא מַקְרִיב אִם זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְיָ׃
ויקרא ג א
3. אִם עֹלָה תּוֹרִים יַקְרִיבֵנוּ וְהַקְרִיב בְּנֵי הַתֹּרִים חַלּוֹת מִצּוֹת בְּלוּלוֹת בַּשָּׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלוֹת בַּשָּׁמֶן׃
ויקרא ז יב

מוסף רש"י

באשם רועה. עד שיומם וימכר ויפלו דמיו לקץ המזבח, עולה לשם יעורה להמים, זה מדרש דרש יהודע ההכן בסקלים ובמתורה (ספרי נ"ב ריש פ' ר.). **אשם שניתק לרעייה.** שניתק מדין הקרבה ונתמהיר לרועה עד שיתמתה, דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה (בחתים קמו.), כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו לו נתכפרו בלתר ומתלך בכ"ד ומתרו ירעה (שם סיב. ובמ"ר שם ה.) **ושחטו** ואשם אין נאין נדבה ומשנתכפרו בלתר אין הקנה ליה, ונבי חטאת הילכתא נמירי לה דמתה ואשם נמירי מלכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה. **לשם** עולה, **לא ניתק** מעלי ונשלחו לאחר לרעות שיתמתה ויפול כי מוס שיזל לפרוחו ולהיליתו לאוכל. **וכל** הדשים דמיסם נעלים לגבנה ומה היא נדבה שם שיפרוש היו נתקרב ויתוב עליהן נדבה ושם היו נתקרן מסם קין המזבח עולות, בפר לשם יעורות לבהמים, שזהו מדרשי של יהודע הסכן, הם לא המתין עד שיומם ומיכתר לרעייה שחטו סתם (פסחים עג.) **שהקדים ושחטו** לשם עולה (ועיי"ר ה.). **כשר.** לעולה קין המזבח, הואיל ופוף פוף דמיו לכך היו עומדים (פסחים שם). **הואיל** יפופו לקין המזבח שהוא עולה (זבחים ה.). **ואין** לו אשם עליו, לנדבה בשיפרוש עולה (מנחות ד.), ניתק אין, דמשעקר שם אשם מניה מעמתר לגיטה יקם סתמיה לעולה, לא ניתק לא. **היא** סתמיה לעולה (זבחים ה.) לא ניתק **ושחטו** לרעיה ושחטו סתם לא מתכבר לעולה ועדיין שם אשם עליו ומצי עקירה לדעתיה כהדיה לשם עולה, דכל כמה דלא עקר מיניה שם אשם לא מתכבר (מנחות ד.). **הוא.** אשם הוא (זבחים ה.) **בהווייתו יהא.** ואשם פסול הוא (מנחות שם). **ולד שלמים.** שהפרים בהמה תמונגת לו עיכרה לאחר הקדישה (דף ה.).

שיטה מקובצת

(א) אי. בכל הספרים ישנים איתא לולד דתמורת אשם כו': (ב) לעולם בולד חטאת והלכתא: (ג) והא גלוין והמתרץ סבר דהילכתא לפיתה למעבד מצוה אבל אי בעי ליקרב ופרוך דהא בהא תליא דאלו היה ראוי להקרבה לא הוי אזלא למיתה. וכן בחוס': (ד) אלא [וכרן] לתמורת אשם. דקרא דמעטיה לה לגבי תמורת אשם לפעוטי מהקרבה והתלכה דבאשם אלא דוגמא אבל דעיבוד הוה אמרינן אם הקרישי לאשם כשר להחי איצטריך רק למעוטי מהקרבה ואפילו בדיעבד פסול אם הקריבו לשם אשם והיינו שישה שאמר לעיל ואע"ג (רשבי) [דפדרת] ליה הא בהא תליא הוה ס"ד דוקא גבי חטאת דלמיתה אזלא ראם איתא דהוי כשר לא אזלא למיתה אבל אשם דהילכתא נמי לעולה אם הקריבו אשם יהא כשר ומתרץ ליה דואיל והילכתא לעולה אין הסברא נותן לשנות ואפילו בדיעבד וארי"ת דכל שמעתין דבאשם רועה היינו מדרבנן כדמשמע בספחים באלו דברים אבל הלכה נשנית עולה. תוס: (ה) עיין בהשמטות בסוף הספ: (ו) עי' בהשמטות בסוף הספר: (ז) הילכתא נמירי. יכלא קרא הוה ידענן לה דבאשם רועה ולפ"ז נפרש הכי הילכתא נמירי לה דבאשם עולה ולא מצית לאוקמי מיעוטא דרק שאינה קריבה כלל דוראי קריבה ומיהו מיגא דשמעתין משמע שאינה קריבה רק נגב מסקנא דמסיק דאי עבר כו' לכך נראה דר"ש אי לאשם ולמעט שלא תקריב אשם בשאר הולדות שקריבות באותו הקבן שהין באים מכתר דלא קריבה כלל פשיטא לא מצית לאוקמי דהלכה היא שקרב עולה היא וא"כ פשיטא נמי דלא קרבה אשם הואיל והלכה היא שתקרב עולה היא המה דמסיק דאי עבר כו' מ"ר אם הקריבה אשם. תוס' אחרות: (ח) הינו וקרא מיבעי ליה: (ט) כשר לעולה ניתק: (י) ליה מאם זבח אם: (יא) ועל. ס"א ולד תמורה וכן נרש דברמ"ה ורש"י ז"ל: (יב) אלא קרא מיבעי ליה: (יג) דאי עבר ומקריב: (יד) אינו צריך לה דבאשם רועה ולפ"ז אינו מקריב אלא הוא ולד ולאחון דלא קרבי: (טו) ר' אליעזר בולד ולד שלא יקרב אלא יקרב. כלומר (דאריש) [דאריש] דמילתא (לא פליג) ר' אליעזר: (טז) אם כן תיבת הייא נמחק: (יח) דשה הבהוא דבהמה: (יט) לך לאלתר והיינו תשא ובאת הס"ד: (כא) להאי אם כבר אם תיבת בציורי ל"ש נמחק: (כב) ובתוסיה. ס"א הילכך לשם תודה ולשם שאר שלמים נזר ר' אליעזר מדרבנן ואע"ג דמראוייתא קריבו: (כג) יקרבו ואפילו רבנן מודו לר' אליעזר בהא דאשתכחן. גליון אשתכחן שישתכחו לדורות ויסכח שהוא קידש ראשון ולא נזרינן שמא יגדל: (כד) ולדות וינגל מהן: (כה) כך הס"ד ומה"ר דלגדל קא בעי ליה הילכך אין קרבה גזירה שמא ישהנה לגדל פמנה עדרים ואתא בה ליידי גיזה ועבודה הס"ד כשב: (כו) ליה דאי אבר ומקריב: (כז) פסיגי נשיגי באשם: (כח) עכ"ל. ס"א ונקשה לר"י דאמר באמר אבר ר' ראמר בשכיל שהן דרעות באמר אבר ר' ראמר בשכיל כך לא יעבוד בכל דאחר ורי"ר פפרש: (כט) שהרי אסורין הן בעבודה: (ל) פפרש מארגייה אפילו: (לא) איתמרוני תורתא אס"ה צריך דתשא ובאת כתיב הה"ר: (לב) בא"י ואשמועינן דקדשים באים מתריל זזי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com